

Δράση του «Εργαστηρίου Έρευνας

Στην Πρακτική & Εφαρμοσμένη Φιλοσοφία» (Ε.Ε.Π.Ε.Φ.)

Παν/μίου Αιγαίου

PhilAgre: Το «πλοίο-φάντασμα» στη Λέρο

Λέρος, 17 Οκτωβρίου-6 Νοεμβρίου 2016

Το πειραματικό, ερευνητικό σχέδιο με τίτλο «Οι καλλιτεχνικές & φιλοσοφικές Πρακτικές για να αλλάξουμε το σχολείο;» (PhilAgre), που εξελίχθηκε στο νησί της Λέρου με την ευγενική χορηγία του Δήμου Λέρου, υπό τον επιστημονικό και οργανωτικό συντονισμό του «Εργαστηρίου Έρευνας στην Πρακτική & Εφαρμοσμένη Φιλοσοφία» (Ε.Ε.Π.Ε.Φ. / Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Παν/μιο Αιγαίου), και την υποστήριξη της Διεύθυνσης Β/θμιας Εκπαίδευσης Δωδ/σου, ολοκληρώθηκε με επιτυχία έπειτα από τρεις εβδομάδες διαδοχικών καλλιτεχνικών-φιλοσοφικών εργαστηρίων (17 Οκτωβρίου-6 Νοεμβρίου) σε σχολικές μονάδες της Λέρου, στον 3^ο Ψυχιατρικό Τομέα του Κρατικού Θεραπευτηρίου Λέρου & σε άλλους δημόσιους χώρους και αφορούσε στην τέχνη και τη φιλοσοφία ως κοινωνικές πρακτικές με ιδιαίτερη κριτική & δημιουργική δυναμική.

Πρόκειται για ένα πολυ-διαδραστικό εκπαιδευτικό εγχείρημα με τρεις πόλους (το σχολείο και τις μαθήτριες/τές, τη φιλοσοφική έρευνα και την πρακτική φιλοσοφία, το κοινωνικό πλαίσιο και τη συμμετοχικότητα) και περιέλαβε ως κομβικό του σημείο τη συλλογική διαμόρφωση, την κοινή, μοιρασμένη δημιουργία γλυπτής κατασκευής, όπως φιλοτεχνήθηκε από τον Γάλλο γλύπτη Yves Henri, στη βάση του μύθου του πλοίου φαντάσματος μέσα από ένα συνδυασμένο παιχνίδι μορφών και εννοιών.

Το παράξενο πλοίο, κεντρική φιγούρα της δράσης, θα μπορούσε να είναι η βάρκα που διασχίζει τη Στύγα ή εκείνη η αιγυπτιακή, η κελτική, η ινδιάνικη που διευκολύνει το ταξίδι προς το επέκεινα. Το καράβι των τρελών που καταδικάζει τους παράφρονες και τους λεπρούς να κατηφορίζουν τον ποταμό, δίχως ποτέ να πλησιάζουν την όχθη ή ο ιπτάμενος Ολλανδός που καταδικάζει τον καπετάνιο και το πλήρωμά του να περιπλανιέται στην αιωνιότητα, επειδή παρέβη τους νόμους της φύσης, της ναυσιπλοΐας και της οικονομίας (απόσπ. από το Βιβλίο Καταστρώματος που μοιράστηκε στους/στις συμμετέχοντες/ουσες στα εργαστήρια). Η συμβολική του πλοίου φαντάσματος συνδέει τη μνήμη, το φαντασιακό του νησιού, την ονειροπόληση, τα συγκεχυμένα όρια και σύνορα, το ταξίδι, τη γη και τη θάλασσα, την εξορία, τη ζωή και το θάνατο, τα στοιχεία της φύσης, την περιπέτεια, το σκοτάδι και το φως, τις ρίζες, τη νοσταλγία, την κατοικία, τη διαφυγή, την ανάμνηση, την περιπλάνηση, το σώμα, το ορατό και το αόρατο, το χάος, τη μορφή. Ο συνδυασμός τέχνης και φιλοσοφίας διανοίγει ένα πεδίο έρευνας ανάμεσα στην έννοια και τη χειρονομία, όπου δοκιμάζονται οι αντοχές του εκπαιδευτικού εγχειρήματος και αναδεικνύονται οι δυνάμεις του.

Η συλλογική αυτή καλλιτεχνική έκφραση πήρε υπόσταση μέσα από την ενεργό, εθελοντική συμμετοχή, σε όλα τα στάδια της οργάνωσης, κατοίκων της Λέρου,

εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών, καθώς και παιδιών προσφύγων στο νησί, κατά τη διάρκεια ανοιχτών φιλοσοφικών, πειραματικών-διερευνητικών εργαστηρίων κάτω από την εμπύχωση του Alain Kerlan και τη συνεργασία της Έλενας Θεοδωροπούλου. Η διαδικασία ολοκληρώθηκε με την εγκατάσταση της γλυπτής δημιουργίας του Yves Henri, δρώμενα με τη συμμετοχή παιδιών και κατοίκων & έκθεση ζωγραφικής και κατασκευών των μαθητών και μαθητριών από το 1ο και 2ο Γυμνάσιο, το ΓΕΛ Λέρου και το Δημοτικό Σχολείο Λακκιού.

[Στοιχεία & σχόλια από την όλη εμπειρία θα αποτυπωθούν στο υπό έκδοση 1^ο τεύχος του «Αμήχανον»:

<http://www.pse.aegean.gr/labs/eerpreff/journal.aspx?Menu=Submenu&id=1>

Η πρώτη δοκιμή αυτών των εργαστηρίων πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια των *Ημερών Εργαστηρίων: Φιλοσοφία της Παιδείας στην Πράξη (4^η Συνάντηση)-Σώμα φιλοσοφικό / Σώμα στην Εκπαίδευση*, με τη συμμετοχή των μαθητών & μαθητριών της ΣΤ' τάξης του 1^{ου} Πειραματικού Δημοτικού Σχολείου Ρόδου, ως συμβολή δύο ερευνητικών δράσεων του Ε.Ε.Π.Ε.Φ.: των «Φιλοσοφικών Αντικειμένων» & των «Καλλιτεχνικών & Φιλοσοφικών Πρακτικών για να αλλάξουμε το σχολείο;» (PhilApre).

[Για περισσότερες πληροφορίες βλ. εδώ:

<http://www.pse.aegean.gr/labs/eerpreff?Language=EL&ReadArticle=209>

<https://www.youtube.com/watch?v=cwem6x6PN5g>

Ο σχεδιασμός του Ε.Ε.Π.Ε.Φ. περιλαμβάνει την οργάνωση παρόμοιων δράσεων και σε άλλα νησιά, αρχικά του δωδεκανησιακού συμπλέγματος, σε μία προσπάθεια σύνδεσης της πανεπιστημιακής έρευνας (στο πεδίο της πρακτικής φιλοσοφίας) με τις τοπικές κοινωνίες. Αφορμή για το ξεκίνημα του εγχειρήματος από το νησί της Λέρου, έδωσε η πραγματοποίηση στο νησί, το Μάιο του 2015, Διεθνούς Ημερίδας με θέμα «Το ευ ζην στο σχολείο. Φιλοσοφικές αναγνώσεις», κάτω από την επιστημονική & οργανωτική ευθύνη του Ε.Ε.Π.Ε.Φ. και με συμμετοχή φιλοσόφων από την Ευρώπη, τον Καναδά & τη Λατινική Αμερική. Στην οργάνωση συνεργάστηκε η Δ/ση Δ/θμιας Εκπ/σης Δωδ/σου με τη χορηγία του Δήμου Λέρου.